

مبانی و اصول مدیریت دانش و سرمایه فکری

سید علی اکبر حسین زاده

عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور همدان

پروفسور کلاس دکتری

کارشناس ارشد مدیریت صنعتی از دانشگاه مازندران

انتشارات مینوفر
Minufar.ir

مشهد مقدس - ۱۳۹۵

سرشناسه	حسین زاده، سیدعلی اکبر، ۱۳۶۳ -
عنوان و نام پدیدآور	مبانی و اصول مدیریت دانش و سرمایه فکری / علی اکبر حسین زاده
مشخصات نشر	پژواک مهدی پور کلاردشت.
مشخصات ظاهری	مشهد: مینوفر، ۱۳۹۶.
شابک	۱۶۶ ص.
وضعیت فهرست نویسی	۶۰۰-۴۷۴-۰۲۹-۶: ۱۵۰۰۰۰۹۷۸ ریال
یادداشت	فیبا
موضوع	کتابنامه.
موضوع	مدیریت دانش
موضوع	Knowledge management
موضوع	سرمایه فکری
موضوع	Intellectual capital
شابک افزوده	مهدی پور کلاردشت، پژواک، ۱۳۶۳ -
رده بندی شگره	۱۳۹۶ HD۲۰/۵۲م
رده بندی دیویی	۳۰۳۸/۶۵۸
شماره کتابخانه ملی	۳۷۰۸۱۰

عنوان کتاب: مبانی و اصول مدیریت دانش و سرمایه فکری	
نویسندگان: سید علی اکبر حسین زاده و پژواک مهدی پور کلاردشت	
طراح جلد: مینوفر	صفحه آرا: مولف
نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۶	شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
قطع: وزیری	چاپ و صحافی: دقت
قیمت: ۱۵،۰۰۰ تومان	شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۷۴-۰۲۹-۶

تمام حقوق چاپ و نشر این اثر محفوظ است.

مشهد مقدس، بلوار جلال آل احمد ۶۹ پ ۱۱۶، ص. پ: ۹۱۸۹۵-۱۷۵۵

همراه: ۰۹۳۵۲۱۶۲۷۵۵ - تلفن و دورنگار: ۰۵۱-۳۸۳۲۳۵۵۳

سایت: www.minufar.ir - ایمیل: minufar@yahoo.com

پیشگفتار:

دانش، دارایی واقعی سازمانی است که بر اساس اصول بازار آزاد فعالیت می‌کند و بر یکپارچگی در بخش‌ها و اصول خود تأکید دارد. چون مدیریت دانش با ابزارهای فنی و ارزش‌های انسانی چندگانه سروکار دارد می‌تواند نشان دهد که چگونه سازمان‌های آموزشی، سازمان‌های هوشمند و اصولاً مدیریت سازمانی می‌توانند فرایندهای خود را از طریق استفاده از یک رهیافت «دانش‌مدار» مجدداً طراحی نمایند. عوامل هوشمند (ارزش‌های انسانی) و ابزارهای فنی قادر هستند مبنایی برای کارایی بلندمدت سازمانی دستگاه‌هایی که می‌خواهند مدیریت دانش را نهادینه سازند، فراهم کنند. مدیریت دانش به صورت روزافزون سودمندتر می‌گردد، زیرا مدیریت ارزش، سیستم‌های هوشمند و عوامل هوشمند را مدنظر قرار می‌دهد. حوزه رقابت، سازمان‌ها را مجبور می‌سازد که با نیاز به کارایی رو به رو شوند و آن را تشویق کنند، از مدیریت دانش برای ارتقای عوامل هوشمند استفاده کنند و همچنین آن‌ها را قادر می‌سازد که از امکانات و ابزارهای فنی استفاده بیشتری نمایند. سازمان می‌تواند بعضی از دارایی‌های غیرمحموس خود را اندازه‌گیری نماید و از نسبت‌های غیرمالی و یا شاخص‌هایی برای اندازه‌گیری کارایی مدیریت سودجویه، بسته به مهم‌ترین فرایندهای تولیدکننده ارزش، هر سازمانی مجبور است که این دارایی‌ها را انتخاب نماید تا مبنایی برای مقیاس داشته باشد و همچنین شاخص‌های سودمندی دانش باشد. اندازه‌گیری دارایی‌های غیرمحموس کار آسانی نیست، زیرا نه تکنیک‌های ویژه‌ای وجود دارد و نه معیارهای ارزیابی. به علاوه مدیریت نیازمند به دست آوردن صلاحیت یا کیفیت است. سیستم اندازه‌گیری را ایجاد و خصوصیات مشکلات موجود را در فصول مسائل نامحسوس به‌شمارد. بر طبق خصوصیات جاری، اقتصاد دانش در حال بروز باید به حساب آورده شود. به عنوان مثال، بعضی از سازمان‌ها مثل شرکت‌های تکنولوژی پیشرفته و شرکت‌های خدماتی صرفی از قبل در حال تجربه تأثیرات اقتصاد دانش هستند. مدیریت دانش مستقیماً به قدرت رقابتی دانش یک سازمان مربوط است و در حقیقت دانش موجود می‌تواند با آنچه یک سازمان باید برای اجرای استراتژی خود بداند، مقایسه شود و نیاز به کارایی سازمانی، استفاده از توسعه دانش فراگیر را برای نیل به سطح قابل قبولی از فرایند مدیریت دانش برمی‌انگیزاند. مزایای ناشی از مدیریت دانش، بستگی به نوع کاربرد دانش دارد، به عنوان مثال، به علت فعل و انفعالات متقابل پایین دانش از قبل آماده شده، انتشارات الکترونیک می‌توانند راه مؤثری در صرفه‌جویی هزینه یا افزایش کارایی باشند. از سوی دیگر، کاربردهایی که خاصیت واکنش بیشتری دارند، حمایت

برای حل مشکلات ایجاد می‌کنند. همچنین، برای ایجاد خلاقیت و محصولات جدید، مدیریت باید بین کارایی مدیریت دانش، تعهد عملیات هوشمند و عملکرد ابزارهای فنی یک تعادل پایدار برقرار نماید. یک ترکیب متناسب از منابع هوشمند می‌تواند به مدیران کمک کند تا مشکلات را بهتر پیش‌بینی نموده و تلاش‌های ابتکاری را هدایت نمایند و به کارایی بیشتر مدیریت دانش یاری رسانند، ضمن آنکه بر دسترسی به اهداف سازمانی تمرکز داشته باشند. بر مبنای مجموعه‌ای از ابزارهای فنی سیستم حمایت از تصمیمات استراتژیک (کار گروهی و واسطه‌ها، عوامل یکپارچه‌کننده سیستم، و نرم‌افزار و سخت‌افزار)، سازمان‌ها می‌توانند تلاش نمایند که یک رهیافت جدیدی برای نیل به سطوح بالاتر، تصمیمات استراتژیک یکپارچه، کارایی سازمانی و عملکرد مدیریت دست یابند.

گروه نویسندگان

اردیبهشت ماه ۱۳۹۵

فهرست مطالب

بخش اول: مدیریت دانش

فصل اول: مدیریت دانش: مفاهیم و اهداف

۱۲	مقدمه
۱۲	مفهوم دانش
۱۴	انواع دانش و ویژگی‌های آن
۱۵	دانش به عنوان مزیت رقابتی
۱۶	دانش، مدیریت دانش و جایگاه آن در اقتصاد دانش محور
۱۸	عوامل موفقیت در پیاده‌سازی مدیریت دانش
۲۰	برخی دیگر از تعاریف مدیریت دانش
۲۳	اهداف مدیریت دانش

فصل دوم: تحقیقات و چرخه مدیریت دانش

۲۶	مقدمه
۲۷	مکاتب فکری مطرح در مدیریت دانش
۲۸	مروری بر تحقیقات مدیریت دانش
۴۰	چرخه مدیریت دانش
۴۱	خلق، کسب و توسعه دانش
۴۲	انتقال و بکارگیری دانش
۴۳	تسهیم دانش
۴۶	ارزیابی و ذخیره‌سازی دانش

فصل سوم: کاربردها، رویکردها و الگوهای مدیریت دانش

۴۸	گستره کاربرد مدیریت دانش
۵۰	رویکردهای مدیریت دانش
۵۲	اجزا و عناصر مدیریت دانش
۵۳	استراتژی‌های مدیریت دانش
۵۸	مدل‌های مدیریت دانش
۵۹	مدل مشارکتی در یاددهی و یادگیری

۵۹	مدل فرآیند دانش
۶۰	مدل بینش: از اطلاعات به بصیرت و دانایی
۶۰	مدل راه حل دانش
۶۱	مدل دانش ضمنی
۶۱	مدل مفهومی مدیریت دانش
۶۲	مدل حلزونی دانش
۶۳	مدل‌های آمادگی مدیریت دانش

بخش دوم: سرمایه فکری

فصل چهارم: سرمایه فکری

۶۸	مقدمه
۶۹	سرمایه فکری و اقتصاد دانش
۷۳	جایگاه سرمایه فکری در میراث‌های مختلف
۷۵	تعاریف مختلف سرمایه فکری
۷۷	مرور چشم‌انداز تاریخی سرمایه فکری
۸۰	انواع طبقه‌بندی‌های اجزای سرمایه فکری
۹۷	شباهت موجود در تعاریف و اجزای مدل‌های سرمایه فکری
۱۰۱	مدل‌های علی تأثیرگذاری سرمایه‌های فکری بر همدیگر به سبب ساکرد
۱۰۲	چرا یک چنین تغییر و گذاری ^۱ به سمت دارایی‌های نامشهود جهان؟
۱۰۳	منافع و مزایای اندازه‌گیری سرمایه فکری
	چرا باید با وجود اینکه اندازه‌گیری سرمایه فکری دارای این چنین مزایای
۱۰۴	است اما تلاش‌های کمی در این زمینه صورت گرفته است ؟
۱۰۵	برخی از محدودیت‌های سیستم حسابداری سنتی از نظر بوتیس
۱۰۶	دلایل اندازه‌گیری سرمایه فکری
۱۱۱	پیچیدگی‌های اندازه‌گیری سرمایه فکری از نظر روس
۱۱۲	اندازه‌گیری سرمایه فکری: مدل‌ها و روش‌های آن
۱۱۲	حسابداری منابع انسانی
۱۱۳	بررسی نقش حسابداری منابع انسانی در اقتصاد دانشی

۱۱۴.....	ارزش افزوده اقتصادی
۱۱۵.....	کارت امتیازی متوازن
۱۱۵.....	سرمایه فکری
۱۱۷.....	مدل تکنولوژی بروکر
۱۱۷.....	مدل مدیریت استراتژیک شایستگی
۱۱۷.....	ناظر دارایی‌های نامشهود
۱۲۰.....	گزارش‌دهی سرمایه فکری
۱۲۴.....	مفروضات زیربنایی مدل گزارش‌دهی سرمایه فکری
۱۲۴.....	محتوای گزارش‌دهی سرمایه فکری
۱۲۵.....	مزایای گزارش‌دهی داخلی سرمایه فکری
۱۲۶.....	معایب گزارش‌دهی داخلی سرمایه فکری
۱۲۶.....	مزایای گزارش‌دهی خارجی سرمایه فکری
۱۲۶.....	معایب گزارش‌دهی خارجی سرمایه فکری

فصل پنجم: تبیین حوزه سرمایه فکری و مدیریت دانش

۱۲۸.....	مقدمه
۱۲۸.....	مدیریت سرمایه فکری
۱۲۹.....	توضیح مشروح گام‌ها
۱۳۰.....	فرق بین سرمایه فکری با مدیریت دانش و مدیریت نامشهود
۱۳۱.....	فرق بین مدیریت نامشهودها و مدیریت دانش
۱۳۱.....	تمایز مدیریت دانش و سرمایه فکری
۱۳۲.....	ارتباط و پیوند میان مدیریت دانش و سرمایه فکری
۱۳۴.....	اثربخشی مدیریت سرمایه فکری
۱۳۵.....	انواع دیدگاه‌ها نسبت به دانش
۱۳۶.....	ارائه مدلی برای مدیریت دارایی‌ها نامشهود توسط سانچز و همکارانش (۲۰۰۰)
۱۳۸.....	سابقه تحقیقات صورت گرفته شده در زمینه سرمایه فکری

فصل ششم: عملکرد سازمانی

۱۴۲.....	مقدمه
----------	-------

۱۴۲		اجزای اصلی مدیریت عملکرد
۱۴۳		مراحل اجرای مدیریت عملکرد
۱۴۳		مفاهیم کلیدی عملکرد
۱۴۵		مفهوم بهره‌وری
۱۴۶		مفهوم ارزیابی عملکرد
۱۴۷		انواع ارزیابی
۱۴۸		سیستم‌های ارزیابی عملکرد سنتی و مدرن
۱۴۹		تحلیل پوششی داده‌ها
۱۵۳		مزایای روش تحلیل پوششی داده‌ها
۱۵۴		معایب روش تحلیل پوششی داده‌ها
		منابع و مآخذ